Ferðamennska við Laka

Anna Dóra Sæþórsdóttir
og
Rögnvaldur Ólafsson
Háskóla Íslands

Rannsóknir Vegagerðarinnar
2. nóvember 2007
Ráðstefna á Hótel Nordica

Rannsókn á Lakasvæðinu

- Verkefnið er liður í forrannsókn að stærra verkefni:
  Landnýtingaráætlun ferðamennsku á hálendinu

- Meginmarkmið:

  að afla þekkingar sem nýtist við gerð landnýtingaráætlunar fyrir ferðamennsku á suðurhálendinu

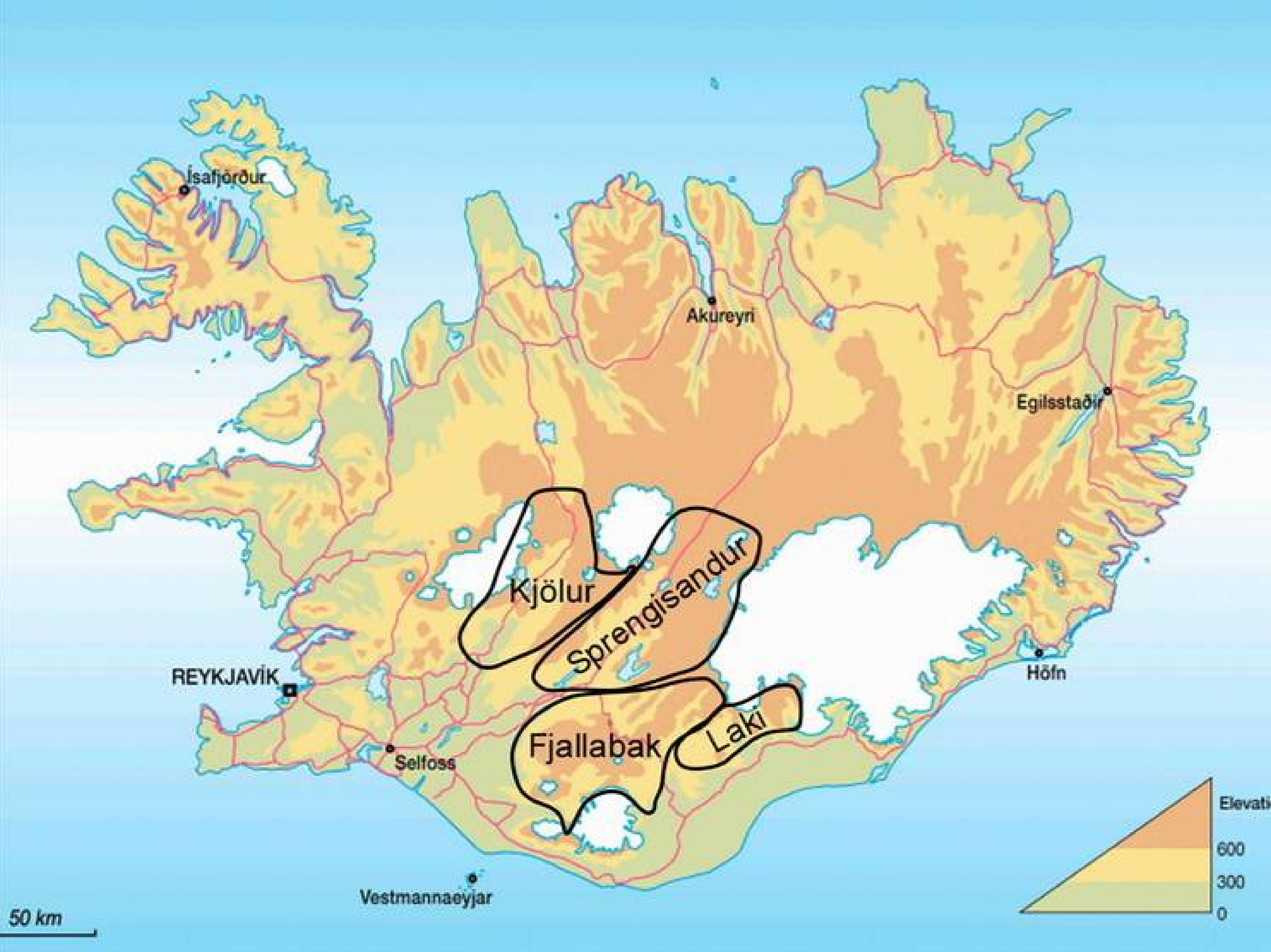

Ísafjörður
Akureyri
Egilsstaðir
Kjölur
Sprengisandur
REYKJAVÍK
Höfn
Laki
Fjallabak
Selfoss
Vestmannaeyjar
50 km
Elevati
600
300
0

Ferðamennska á Íslandi

- Ferðamennska á Íslandi er að mestu náttúruferðamennska
- Auðlind hennar er náttúra landsins
  - Ein sú mikilvægasta er hálendið
- Hvernig er best að nýta auðlindina án þess að ganga á hana?

Auðlindin

- Mikilvægt að:
  - nýta hana fyrir fjölbreytilega ferðamennsku
  - á sjálfbæran hátt
  - án þess að valda skaða á náttúrunni

Hvað skiptir máli?

- Óskir ferðamanna eru mismunandi
- Svæði hafa mismunandi eiginleika og möguleika
- Ferðaþjónustuaðilar hafa mismunandi þarfir
- Álag á land má ekki verða of mikið

Rannsaka þarf

- óskir og upplifun ferðamanna
- aðdráttarafl einstakra ferðamannastaða
- hversu mikinn ágang ferðamannasvæði þola
- hvernig land nýtist best til útivistar og ferðamennsku

Landnýtingaráætlun

Á þekkingunni sem aflað er má byggja ferðamálaáætlanir og skipulag hálendisins fyrir ferðamennsku

Til þessa hefur ekki verið byggt á slíkum vísindalegum gögnum

Hagsmunaaðilar eru margir

- Ferðamenn
- Heimamenn
- Ferðaþjónustan
- Náttúruverndaryfirvöld
- Samfélagið almennt
- Stjórnvöld

...og viðhorf þeirra eru mismunandi

- Greina þarf viðhorf hagsmunaaðila til nýtingar og uppbyggingar svæðisins

- Samræma skoðanir allra aðila

- Taka mið af hagsmunum hvers hóp

Það getur verið vandasamt verk

Ferðamenn

- Ferðamenn eru mismunandi og sækjast eftir fjölbreytilegum upplifunum

- Þær upplifanir fást uppfylltar í mismunandi umhverfi

Svæðið

- Hvert svæði hefur sína eiginleika og aðdráttarafl
- Ekkert svæði getur boðið upp á, né á að bjóða upp á, allt fyrir alla
- Viðhalda þarf fjölbreytileika þeirra svæða sem ferðamenn hafa úr að velja

Til eru aðferðir til að vinna úr þessu:

- Þolmörk ferðamennsku
  (e. Tourism Carrying Capacity)

- Afþreyingarrófið
  (e. Recreation Opportunity Spectrum, ROS)

- LAC (e. Limits of Acceptable Change)

Rannsóknin við Lakagíga

- Staðlaðir spurningalistar
  - lagðir fyrir um 400 manns við Laka 21. til 29. júlí
- Viðtöl við 20 ferðamenn á sama tímabili
  - m.a. spurt um ferðatilhögun og afstöðu til; hálendisins, þjónustu, vega og annarra mannvirkja
- Viðtöl við ýmsa aðra hagsmunaaðila:
  - alla sem selja gistingu í Skaftárhreppi
  - ferðaþjónustufyrirtæki á höfuðborgarsvæðinu
  - ýmis áhugamannafélög
  - Umhverfisstofnun (landverði og þjóðgarðsvörð)

Verkþættir - framhald.

- Lagt var mat á áhrif ferðamennsku á umhverfið
  - m.a. þróaður kvarði til að meta álag á göngustíga

- Taldar bifreiðar á 4 stöðum á svæðinu (17. júní til 9. sept.)
  - mælingar teknar á klukkutíma fresti

Aðstaða er frumstæð

Bústaður landvarðar við Blágil

Gamli kamarinn við Laka

Nýju vatnssalernin við Tjarnargíg

Aðstaða er frumstæð

Blágil

Hrossatungur

Landið er viðkvæmt

Göngumenn skilja líka eftir sig ummerki

Ummerki utanvegaaksturs sjást víða

Aðgerðir til verndar umhverfinu

Landvarsla og stígagerð

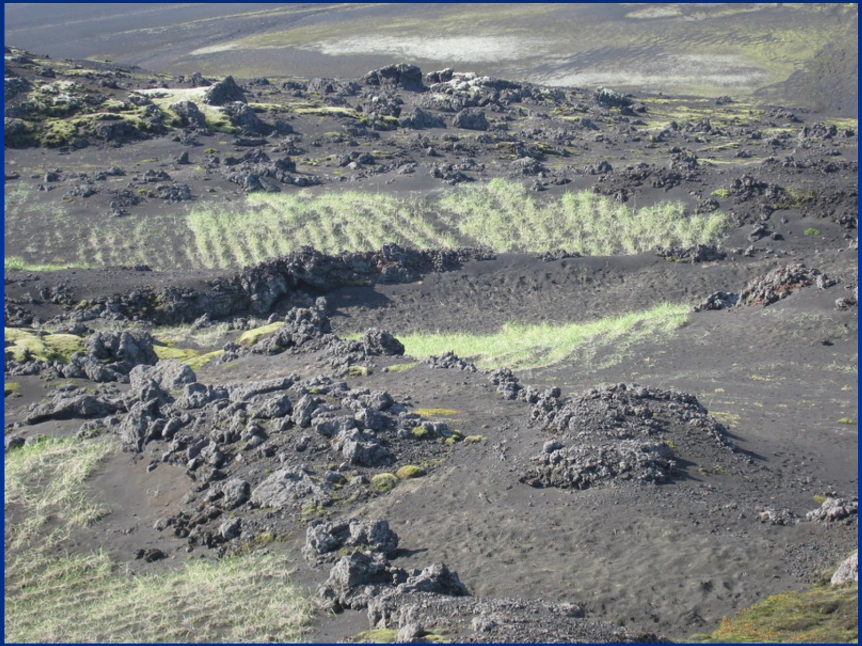

Landgræðsla

Þjóðerni

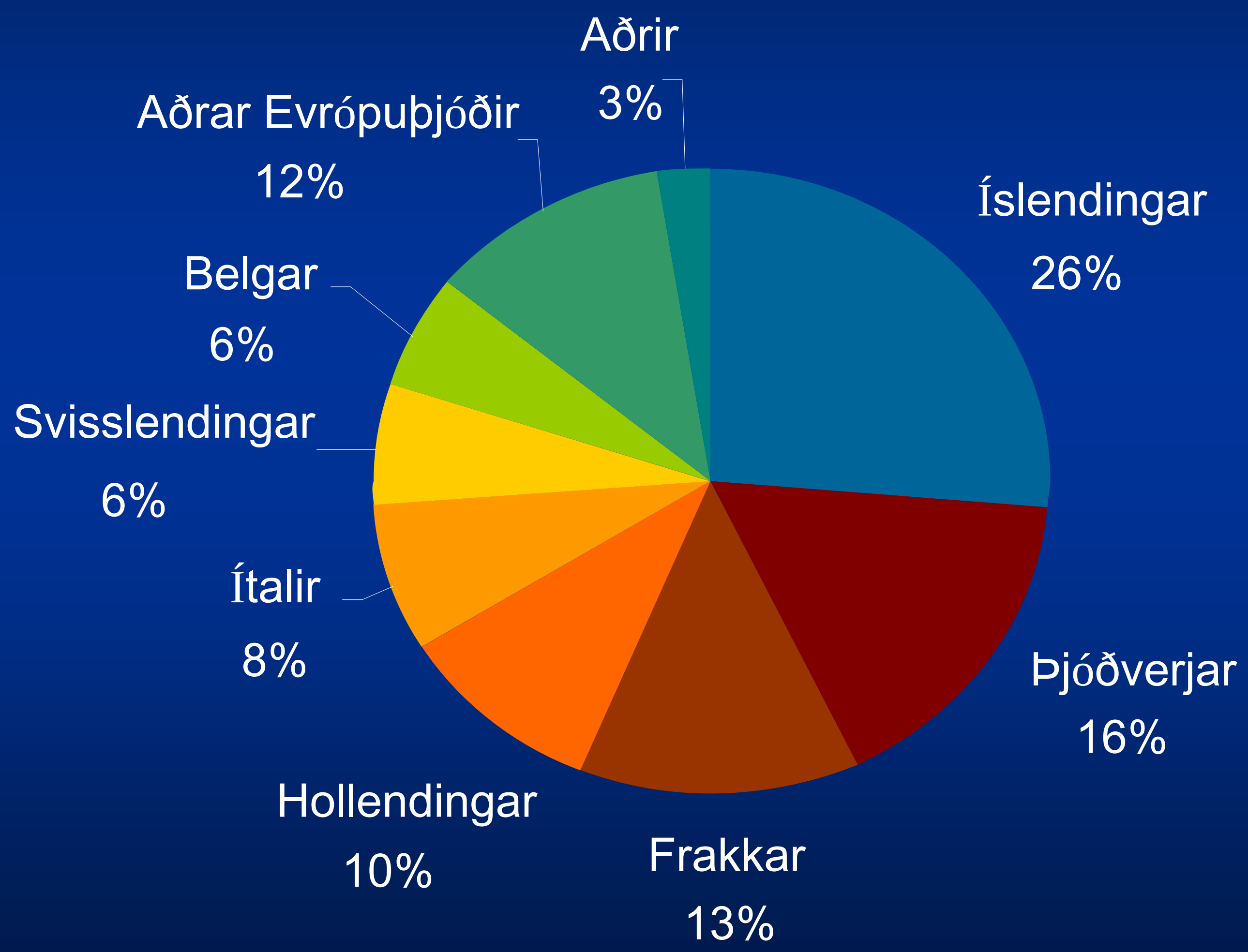
Aðrir
3%
Aðrar Evrópuþjóðir
12%
Íslendingar
26%
Belgar
6%
Svisslendingar
6%
Ítalir
8%
Þjóðverjar
16%
Hollendingar
10%
Frakkar
13%

Hvað heillar þig við svæðið?

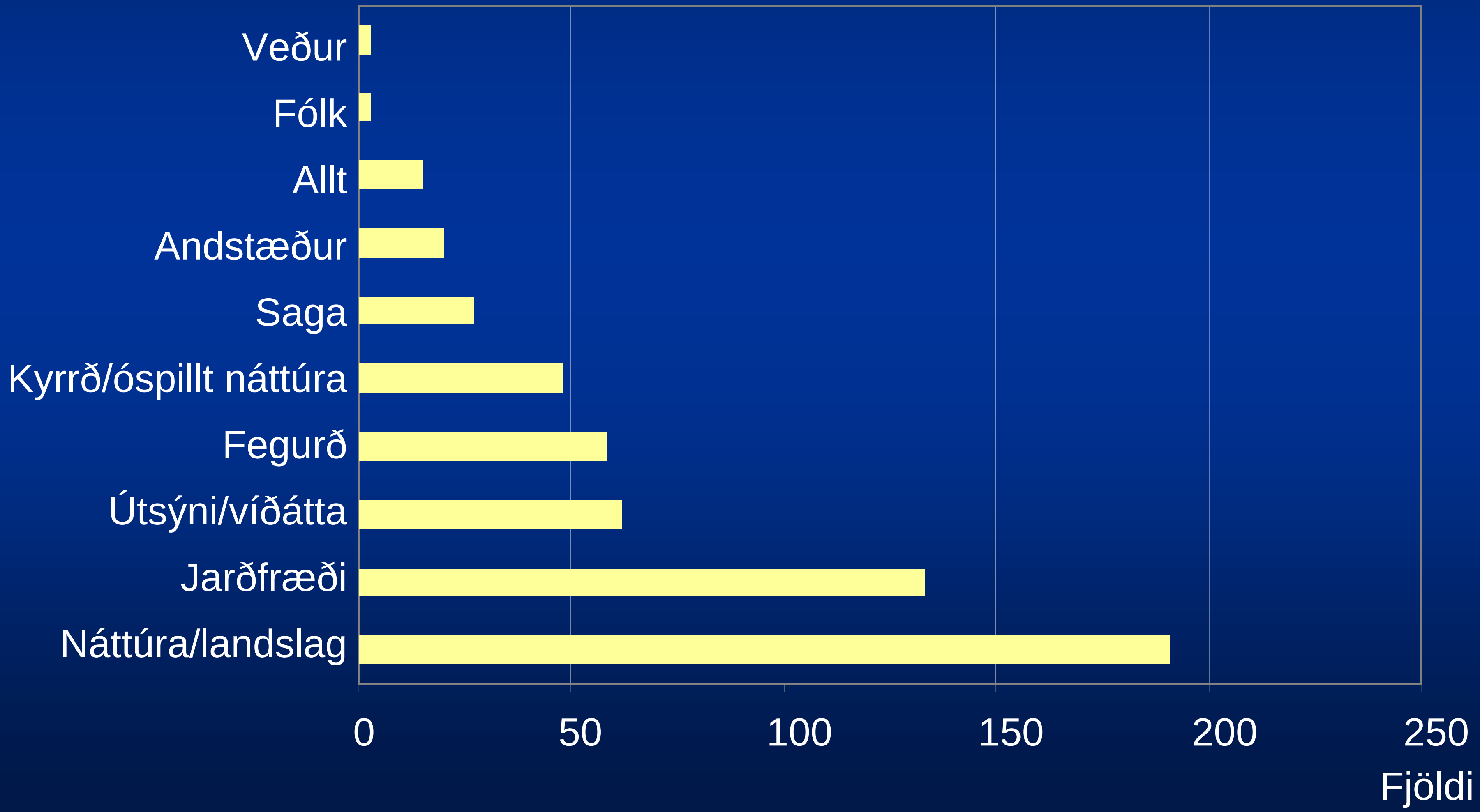

Hversu ánægður ertu með heimsóknina?

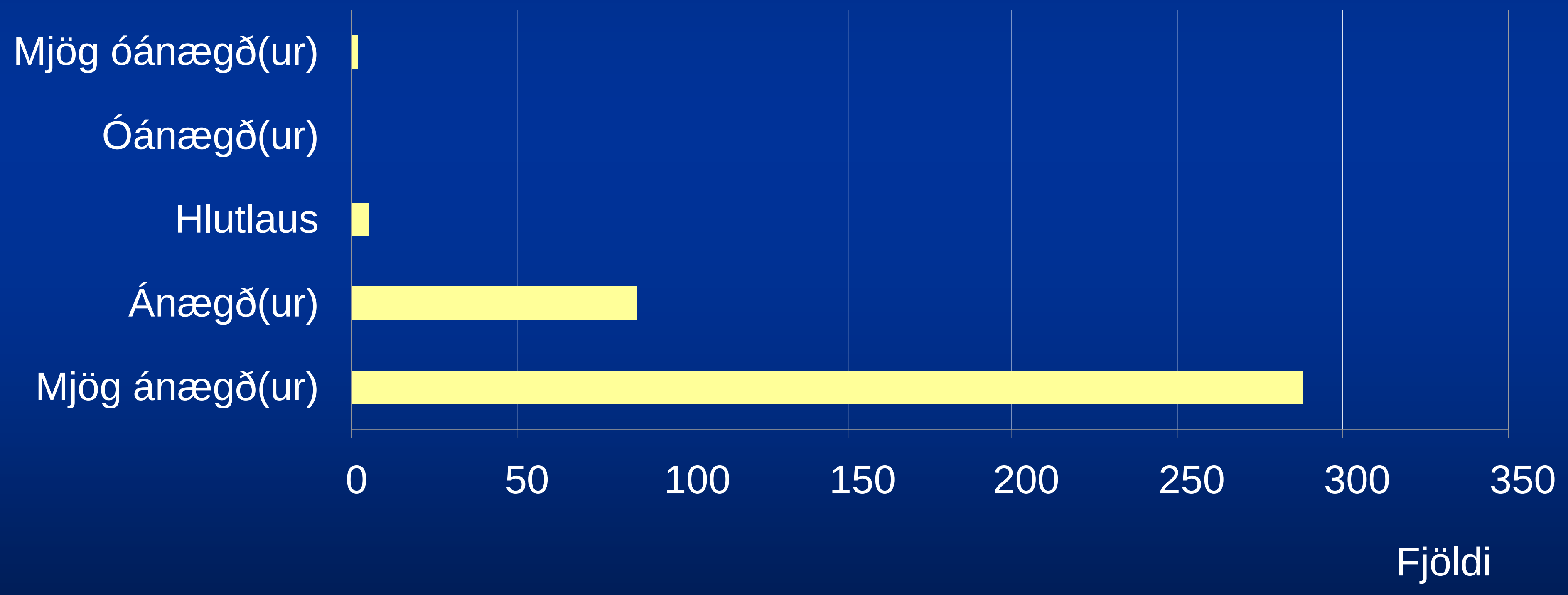

Væntingar mínar voru uppfylltar með tilliti til:

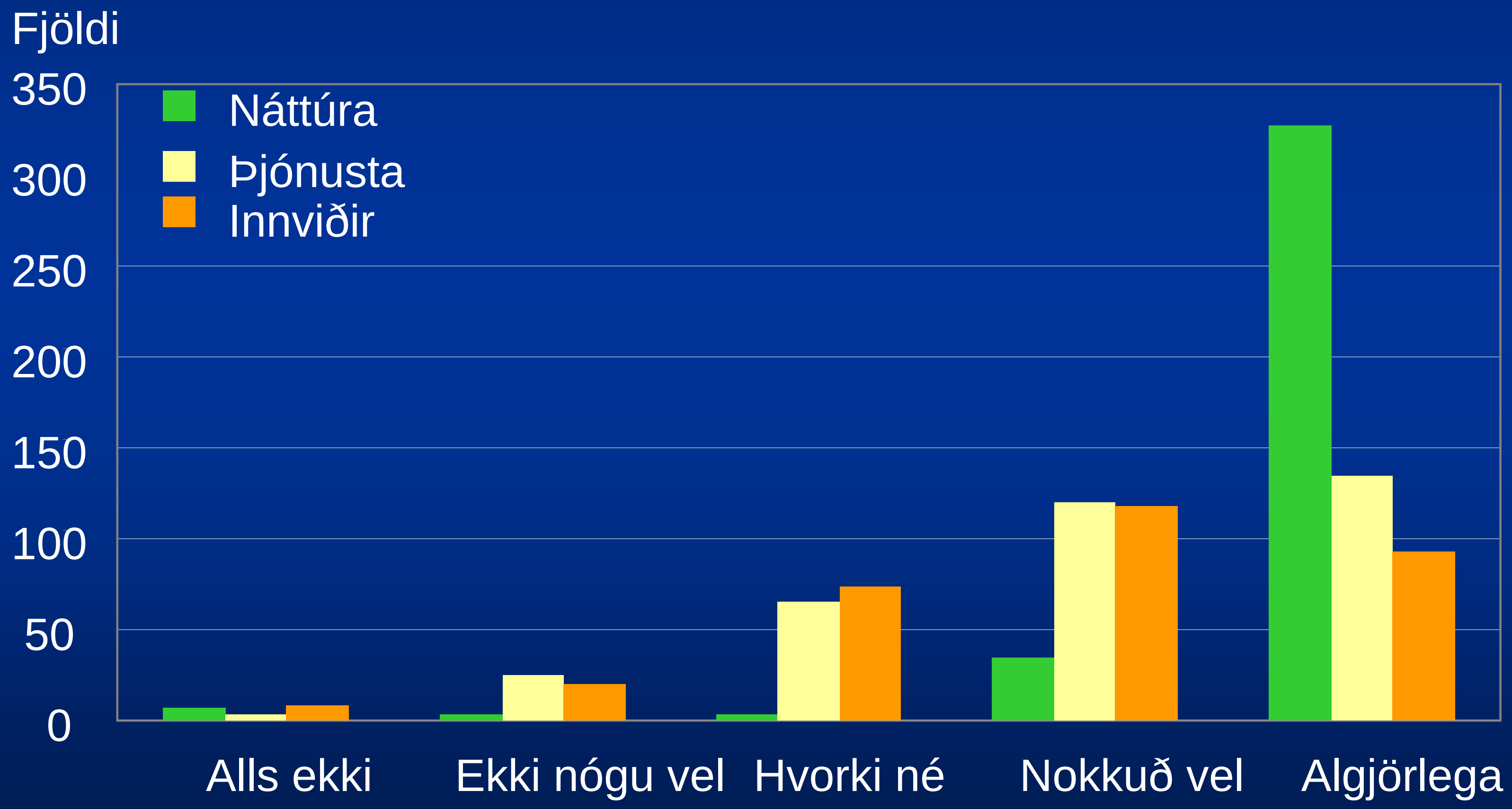

Hvað fyndist þér um eftirtalin mannvirki á svæðinu?

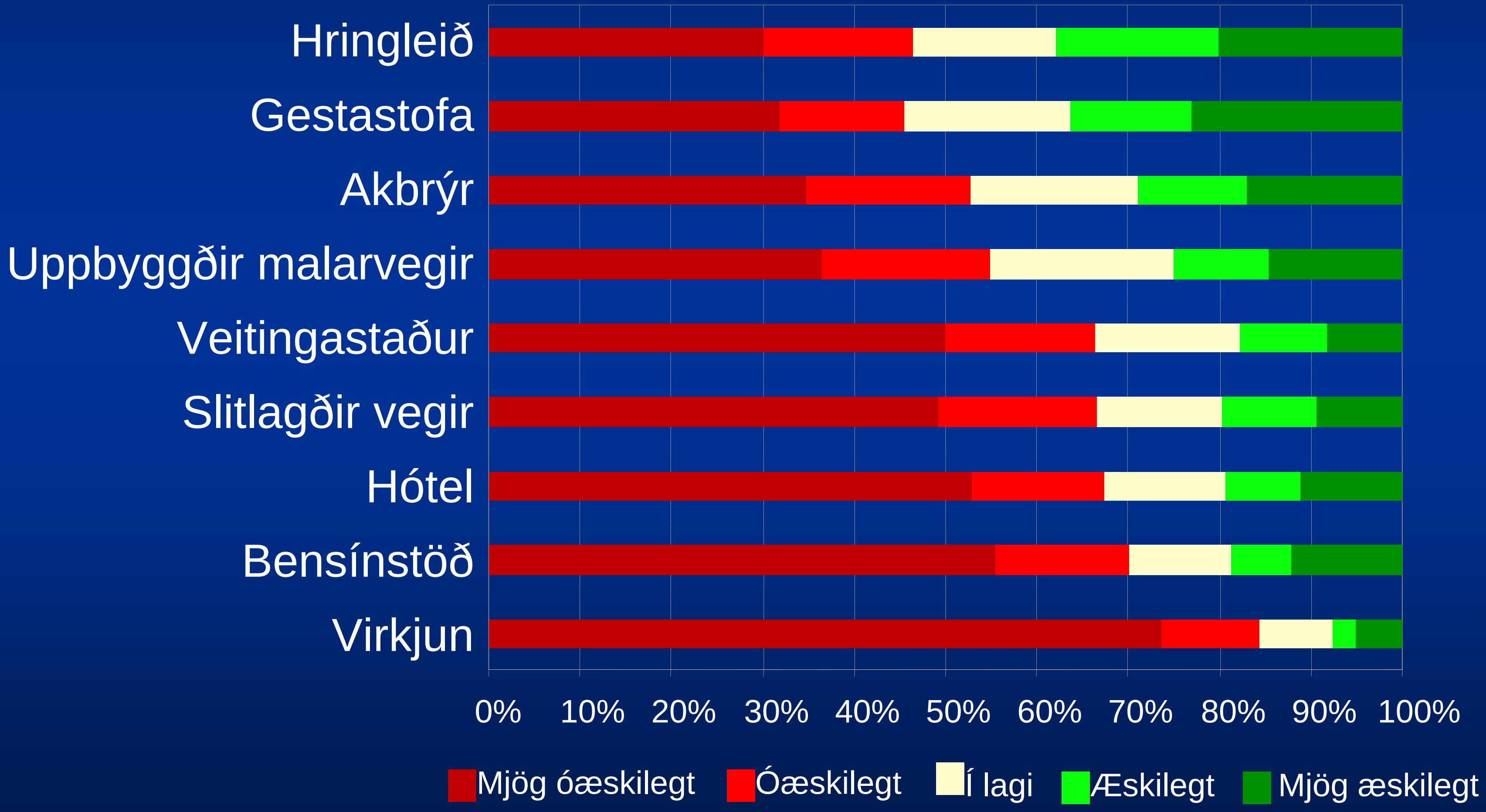

Hugmyndir um vegagerð

- Nú eru hugmyndir um að bæta aðgengi að svæðinu
- Bætt aðgengi að svæðinu mun væntanlega leiða til aukins gestafjölda
- Mun landið og sú upplifun sem ferðamenn eru að sækjast eftir þola það?

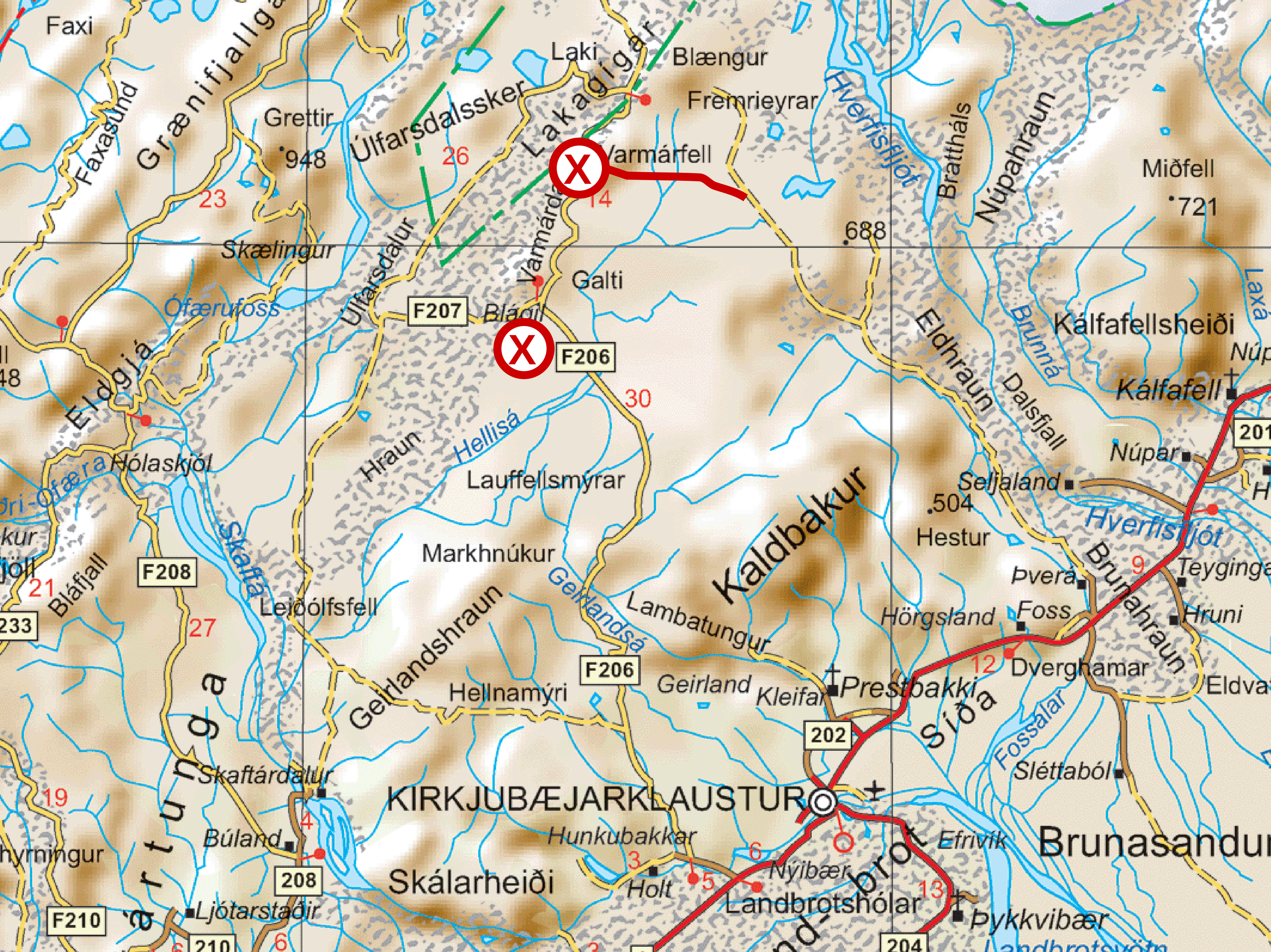
Faxi
Grænifjallgarður
Faxasund
Grettir
948
Úlfarsdalssker
Laki
Lakagígar
Blængur
Fremrieyrar
Varmárfell
Hverfisfljót
Bratthäls
Núpahraun
Miðfell
721
688
26
23
14
Skælingur
Úlfarsdalur
Varmárdalur
Galti
Ófærufoss
F207
Blágil
F206
Eldgjá
Eldhraun
Brunná
Kálfafellsheiði
Kálfafell
Dalsfjall
30
Hólaskjól
Hraun
Hellisá
Lauffellsmýrar
Núpar
Seljaland
504
Hestur
Kaldbakur
Hverfisfljót
Markhnúkur
Brunahraun
Þverá
Teygingalækur
F208
Skaftá
Bláfjall
21
Leiðólfsfell
Geirlandsá
Lambatungur
Hörgsland
Foss
Hruni
233
27
Geirlandshraun
F206
Dverghamar
Eldvatn
12
9
Geirland
Kleifar
Prestbakki
Síða
Hellnamýri
202
Fossálar
Skaftárdalur
Sléttaból
KIRKJUBÆJARKLAUSTUR
19
Búland
Hunkubakkar
Efrivík
Brunasandur
3
6
Nýibær
208
Skálarheiði
Holt
5
13
Landbrotshólar
F210
Ljótarstaðir
Þykkvibær
210
204
Landbrot
Landbrotsvötn

Hvað af eftirfarandi á svæðinu ætti að bæta?

„Vegirnir eru fínir og komu mér í raun og veru á óvart. Mér finnst að vegurinn eigi að vera nokkuð hrár, og það á ekki að brúa ár. Ég vil ekki uppbyggða malarvegi. Menn eiga að þurfa að hafa aðeins fyrir því að komast á staðinn.“ *(íslenskur prestur)*

„Vegirnir eru fínir eins og þeir eru, það er ákveðið ævintýri að aka hingað upp eftir. Of góðir vegir þýða of hraða umferð.“
(svissneskur ráðgjafi)

Ferðaþjónustuaðilar í Reykjavík

- töldu flestir að vegurinn ætti að vera eins og hann er í dag
  - það mætti kannski laga hann svolítið
  - ekki gera hann fólksbílafæran

„Lélegur jeppavegur takmarkar þann fjölda sem fer þarna inn eftir. Ef hann verður lagfærður fjölgar fólkinu og það getur verið erfitt að stjórna því hvar það gengur... náttúran þarna er svo ofboðslega viðkvæm út af mosanum....“(starfsmaður ferðaskrifstofu í Reykjavík)

„nýr vegur myndi verða hindrum fyrir starfsemi mína og líka þessa sér íslensku ferðastarfsemi eins og risajeppaútgerðin er.“ (starfsmaður ferðaskrifstofu í Reykjavík)

Ferðaþjónustuaðilar í Skaftárhreppi

- Mikilvægt að bæta aðgengi og veg
- Betra að gera nýjan veg upp að Miklafelli og þaðan á Lakasvæðið (að mati lang flestra)
- Sú leið liggur ekki eins hátt og núverandi vegur og hún er talin öruggari því þar eru engar ár

- *„...með því móti fá ferðamennirnir meira út úr ferðinni þar sem þeir þurfa ekki að keyra sömu leið til baka.“ (ferðaþjónustuaðili í Skaftárhreppi)*

- *„...öruggari þar sem hann liggur ekki eins hátt og núverandi vegur auk þess sem ekki þarf að fara yfir neinar ár.“(ferðaþjónustuaðili í Skaftárhreppi)*

- *„Leiðin inn með Þverá er gríðarlega falleg þar á í raun að vera innakstur inn í landið. Það er algjör náttúruperla allt þarna innúr...“ (ferðaþjónustuaðili í Skaftárhreppi)*

Mat á ástandi stíga

- Stuðst er við ákveðinn ástandskvarða
  - að baki liggur flokkun byggð á mismunandi aðferðum sem henta viðkomandi svæði og tilgangi ástandsmatsins
- Aðallega beitt sjónrænu mati
- Takmarkanir sjónræns mats
  - byggist á mati þess sem mælir
  - ekki nógu áreiðanlegt til að meta nákvæmar breytingar á ástandi lands yfir tíma
  - nýtist vel til að gefa yfirlit yfir breytingar á ástandi heils svæðis

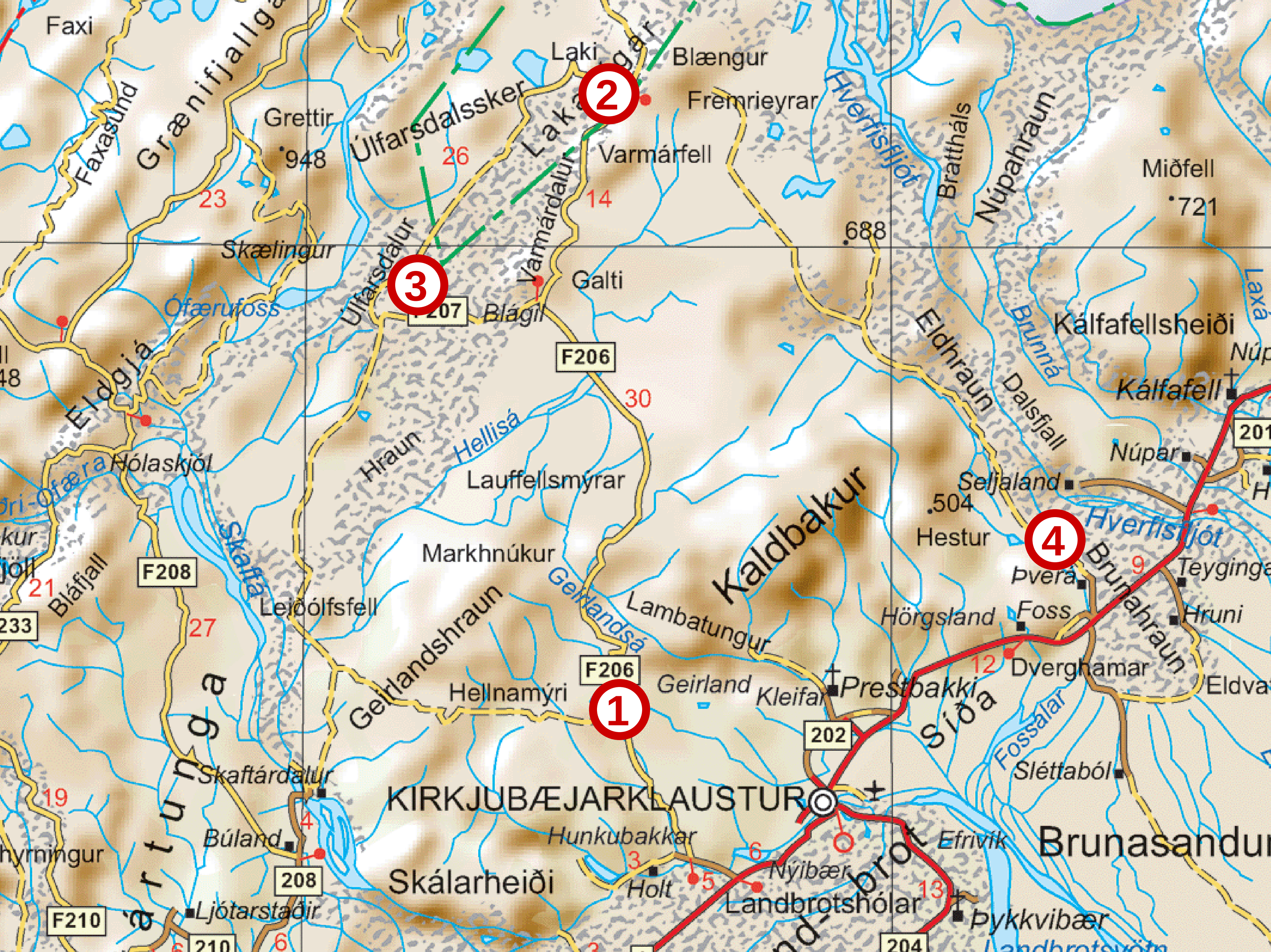

Faxi
Grænifjallgarður
Faxasund
Grettir
948
Úlfarsdalssker
Laki
Lakagígar
Blængur
Fremrieyrar
Varmárfell
Varmárdalur
Hverfisfljót
Bratthåls
Núpahraun
Miðfell
721
688
23
26
14
Skælingur
Úlfarsdalur
Galti
Blágil
F207
Ófærufoss
Eldgjá
F206
30
Eldhraun
Dalsfjall
Brunná
Kálfafellsheiði
Kálfafell
Laxá
Hólaskjól
Hraun
Hellisá
Lauffellsmýrar
Kaldbakur
Seljaland
Núpar
504
Hestur
Hverfisfljót
Markhnúkur
Geirlandsá
Skaftá
Bláfjall
F208
21
27
Leiðólfsfell
Geirlandshraun
Lambatungur
Þverá
Brunahraun
Teygingalækur
Hörgsland
Foss
Hruni
9
233
F206
Geirland
Kleifar
Prestbakki
Dverghamar
12
Eldvatn
Hellnamýri
Síða
202
Fossálar
Sléttaból
Skaftártunga
Skaftárdalur
KIRKJUBÆJARKLAUSTUR
19
Búland
Hunkubakkar
Efrivík
Brunasandur
4
3
6
5
Holt
Nýibær
13
Landbrotshólar
Skálarheiði
208
Ljótarstaðir
F210
210
Landbrot
Þykkvibær
204
Landbrotsvötn
1
2
3
4

Talning á bifreiðum á F206 - aðalleiðinni til Laka

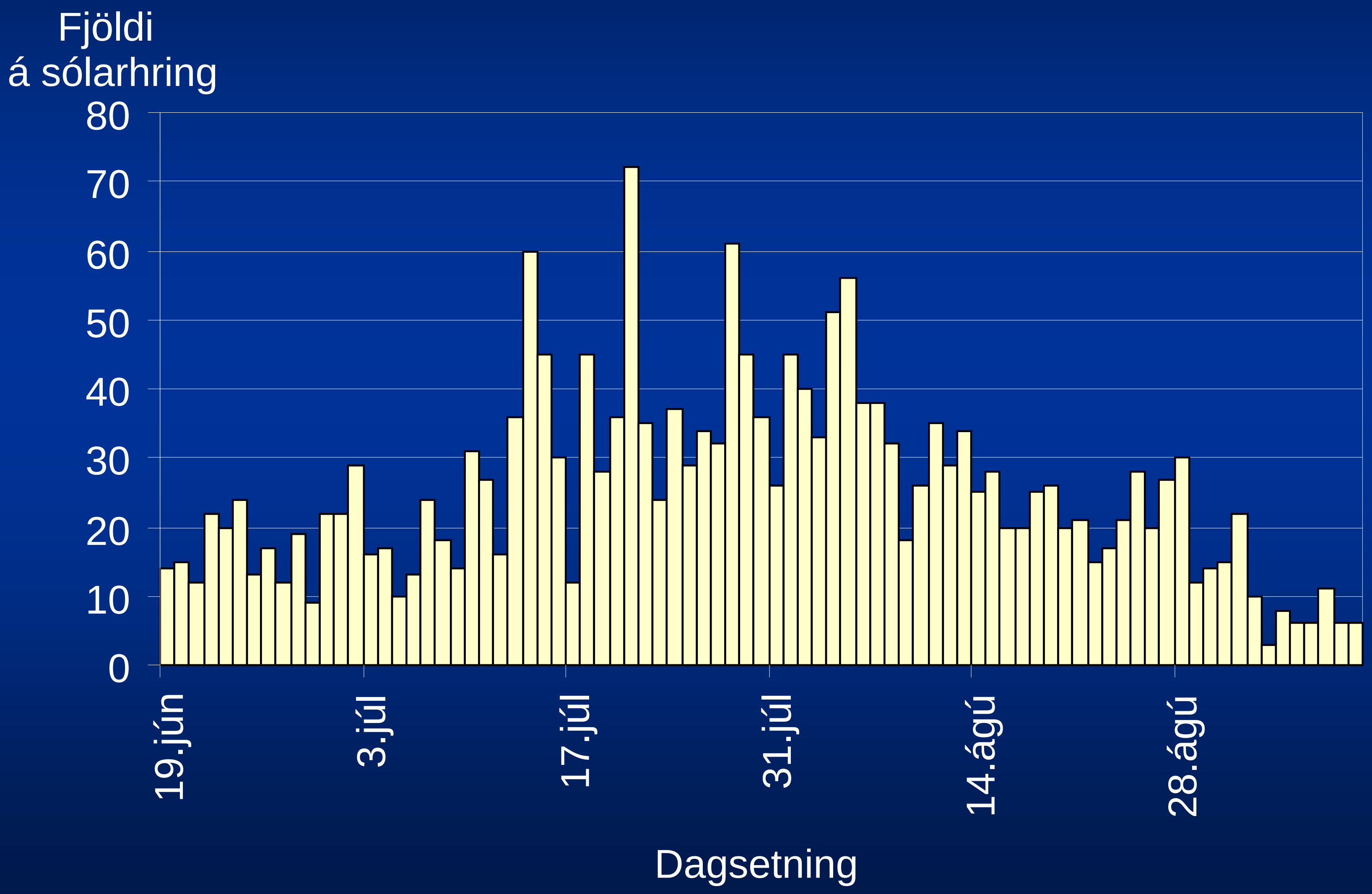

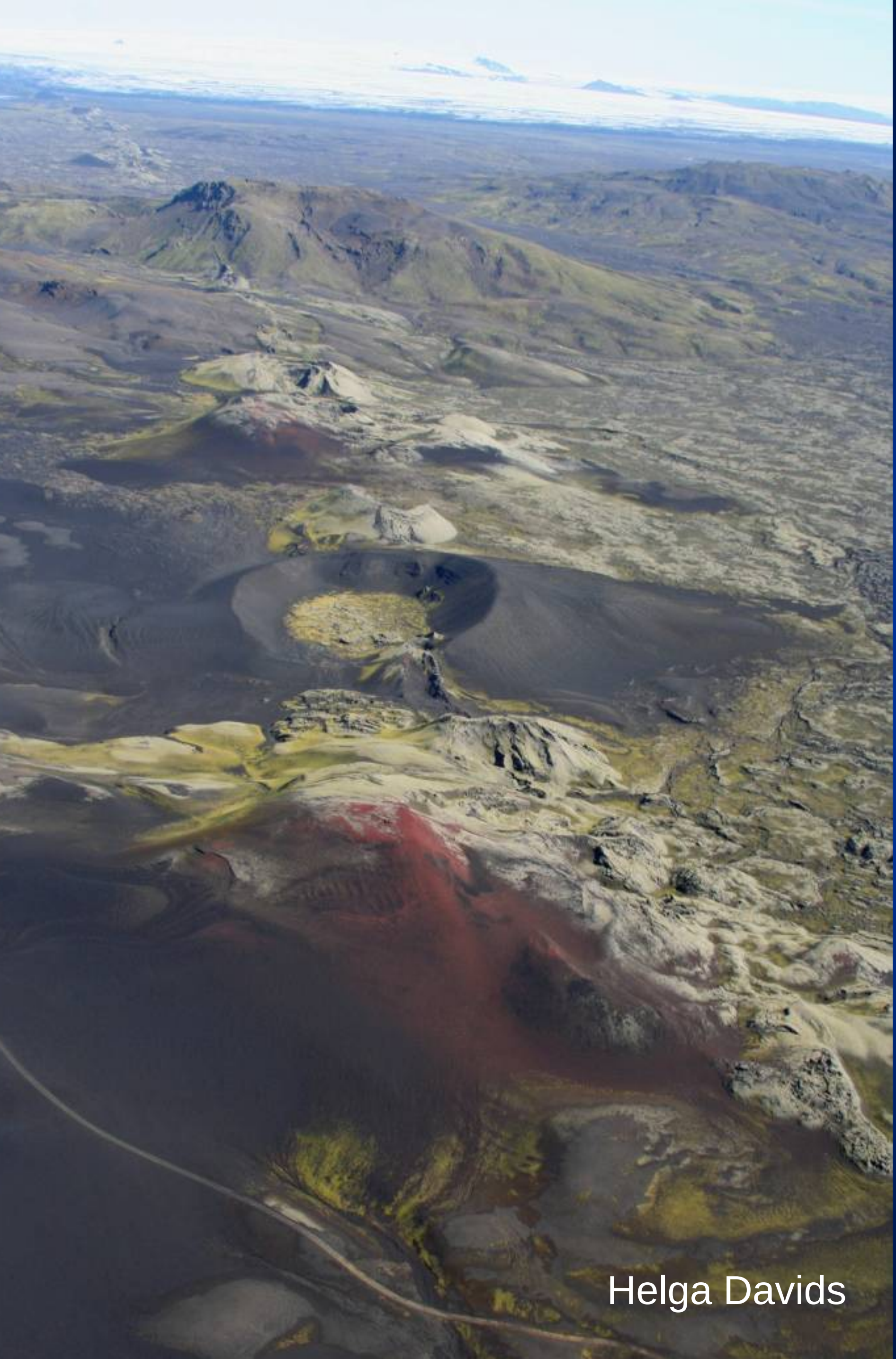

Náttúrperlan Lakagígar

Hvernig nýtum við slíkt svæði?

Gögn eru grunnur umræðu

Umræða grunnur ákvarðana